

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

2024 YILI YERALTI MADEN İŞYERLERİNDE
ÇALIŞMA KOŞULLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ
PROGRAMLI TEFTİŞİ

(Ekim, 2025)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49'uncu maddesi ve çalışma hayatıyla ilgili diğer maddelerinde Devlet; çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek ve çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü tutulmuştur. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatını kontrol etmesini gerekli kılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak sosyal hukuk devleti temelinde emeğin ve hakkın esas alındığı, diyalog mekanizmalarının etkin bir biçimde işletilerek çalışma ahenginin hâkim kılındığı, uluslararası norm ve standartlara uyumlu, yenilikçi bir çalışma hayatı oluşturmak vizyonu çerçevesinde temel misyonumuz; çalışma hayatını düzenlemek ve denetlemek, işgücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek suretiyle büyümenin istihdama katkısını, istihdam ve işgücüne katılım oranını artırmak, nitelikli insan kaynağı oluşturmak, sosyal güvenliği yaygınlaştıracak tedbirler almak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü geliştirerek tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmaktır.

Anayasa kapsamında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilen görevlerin denetimle ilgili kısımları; 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi Hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına verilmiştir. Bu kapsamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izlemek, çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıt dışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak, çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmakla ilgili görevleri vardır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak programlı teftişler kapsamında amacımız, ülkemizde yürürlükte bulunan iş mevzuatı çerçevesinde çalışma hayatı bakımından öncelikli riskleri belirleyerek ilgili taraflara rehberlik etmek ve taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu kapsamda yürütülen teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2024 yılına ait Programlı Teftişlerin hazırlanmasında, yürütülmesinde ve bu raporun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, ülkemiz ve çalışma hayatı için faydalı olmasını temenni ederim.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	İİ
BAŞKAN SUNUŞU	İİİ
KISALTMALAR LİSTESİ.....	V
ŞEKİLLER	Vİ
TABLolar LİSTESİ	Vİİ
I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER	1
1. TEFTİŞİN ADI	1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ.....	1
3. TEFTİŞİN AMACI	2
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER	2
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ	2
6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER	3
7. TEFTİŞ ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ	4
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER	4
II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	6
1. HAZIRLIK AŞAMASI	6
2. TEFTİŞ AŞAMASI.....	6
3. İSTATİSTİKLER.....	6
4. TEFTİŞ SONUCUNA İLİŞKİN İSTATİSTİKLER.....	12
III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR.....	17
IV. BÖLÜM SONUÇ.....	21
1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME.....	21
2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ.....	21
3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ.....	22

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KISALTMALAR LİSTESİ

SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
NACE	Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiksel Sınıflandırması
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
ALO170	Çalışma Hayatı İletişim Merkezi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİLLER

Şekil 1 Yeraltı Üretim Akış Şeması.....	5
Şekil 2 İşyerlerinin Oransal Dağılımı	7
Şekil 3 Çalışan Sayısının Cinsiyete Göre Dağılımı	9
Şekil 4 İşçilerin Çalışma Türü ve Çalışma Biçimlerine Göre Dağılımı	10
Şekil 5 İşçilerin Ücret Şekli	11
Şekil 6 İşçilerin Ücret Düzeyleri	11
Şekil 7 İşçilerin Kıdemlerine Göre Oransal Dağılımı	12
Şekil 8 Teftiş Sonucunda İdari Yaptırım Uygulanan ve Uygulanmayan İşyeri Sayıları Dağılımı	13

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Çalışma Takvimi	3
Tablo 2 Teftiş Yapılan İller ve İşyeri Sayıları	7
Tablo 3 Teftiş Yapılan İşyerlerindeki Çalışan Sayılarının İllere Göre Dağılımı.....	8
Tablo 4 Teftiş Yapılan İşyerlerinin İşçi Sayıları	9
Tablo 5 İşçilerin Cinsiyet ve Niteliklerine Göre Göre Dağılımı	10
Tablo 6 İşçilerin Yaptıkları İşe Göre Nitelikleri.....	11
Tablo 7 4857 Sayılı İş Kanununa Göre Mevzuat İhlallerinin Dağılımı	13
Tablo 8 6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanununa Göre Mevzuat İhlallerinin Dağılımı	14
Tablo 9 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezaları	15
Tablo 10 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Ödenmesi Sağlanan Hak ve Alacaklar.....	16
Tablo 11 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Kamuya Aktarılması Sağlanan Kamu Alacakları.	16

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

Yeraltı Maden İşyerlerinde Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi Programlı Teftişi.

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

Tarihin ilk dönemlerinden itibaren madencilik faaliyetlerinin yapıldığı bilinen bir olgudur. Tarihi süreç içerisinde birçok medeniyet madencilik faaliyetleri ile uğraşmış ve madenciliğin nimetlerinden faydalanmıştır. Bu nedenle madencilik faaliyetleri, tarihi süreç içinde dünya genelinde giderek yaygınlaşmış ve maden üretiminde farklı politikalar izlenmiştir. İzlenen bu politikaların bir sonucu olarak bazı devletler madenlerde üretimi arttırabilmek adına maden işçilerine zor kullanma yoluna giderken, bazı devletler de üretimi arttırabilmek adına maden işçilerinin çalışma şartlarını iyileştirme ve geliştirme politikaları izleme yoluna gitmişlerdir.

Ülkenin ekonomik durumuna katkı sağlayan madenler çalışanlar açısından daha farklı bir anlam taşımaktadır. Madenlerin yeraltından veya yerüstünden çıkartılma gereği bu alandaki çalışmayı ağır ve tehlikeli sınıfa sokmaktadır. Madenlerde çalışmanın pek çok tehlike içermesi bu alanda çalışanları korumak için uluslararası ve ulusal düzeyde çeşitli düzenlemelerin yapılmasına neden olmaktadır.

Madencilik sektörünün bir diğer önemli ayırt edici özelliği ise teknoloji kullanımının yetersiz olduğu durumlarda sektörün emek yoğun üretim yapması, tehlikeye aynı anda pek çok çalışanın maruz kalması ve bir risk ortaya çıktığında riske maruziyetin toplu olarak gerçekleşmesidir.

Sektör olarak, ekonomideki payı yüksek olan ve çalışan işçi sayısı bakımından istidam oranı fazla olan madenciliğin 2023 yılında GSYH içindeki Payı %1,02 olup, büyüyen ekonomimizdeki son beş yıldaki payı hep yüzde birin üzerinde olmuştur. 2023 yılında madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe işyeri sayısı 3.742 olup istihdam edilen işçi sayısı 139.470'dir.

Başkanlığımıza intikal eden şikayet ve ihbarların da değerlendirilmesi sonucunda söz konusu programlı teftiş ile; yeraltı maden işyerlerinde çalışan işçilerin mevzuattan kaynaklanan haklarından eksiksiz faydalanabilmesine, çalışma ilişkilerinin mevzuata uygun hale getirilmesi sağlanarak işçi ve işverenlerin çalışma barışı içerisinde ilişkilerini sürdürmesine ve işverenler arasında mevzuattaki yükümlülüklerin uygulanmasından kaynaklanan farklılıkların giderilerek haksız rekabetin önlenmesine katkı sağlayacağı hedeflenmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3. TEFTİŞİN AMACI

Yeraltı maden işyerlerinde çalışma koşullarının iyileştirilmesi, kayıt dışılığın azaltılması, işveren, işçi ve sektör temsilcilerinde çalışma mevzuatı yönünden farkındalık oluşturulması ve çalışma barışına katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda programlı teftiş çerçevesinde;

- Çalışma süreleri,
 - Ücret ve ekleri (fazla çalışma, ulusal bayram, genel tatil, hafta tatili ücretleri, prim, ikramiye vb.)
 - Fiili-kaydi ücret,
 - Kayıt dışı istihdam,
 - İş sözleşmeleri,
 - Postalar halinde çalışma,
 - Ücret hesap pusulası,
 - Yıllık ücretli izin,
 - Ara dinlenme süresi,
 - Hafta tatili izni,
 - Teftiş Rehberinde yer alan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında bakılması gereken hususlar,
 - Çalışma izni olmayan yabancı çalıştırılması,
 - Kadın, çocuk ve genç işçilere yönelik koruyucu hükümler,
 - Zorla çalıştırma amaçlı muhtemel insan ticareti,
 - Çağrı üzerine çalışma, mevsimlik çalışma ve benzeri “a-tipik” çalışma modelleri,
- Konularında teftişler yürütülmüştür.

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

Programlı teftişte, Ankara, Bursa, İzmir Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli 7 iş müfettişi görev almıştır.

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

2024 yılı Ocak-Mart aylarında programlı teftişin hazırlık aşaması gerçekleştirilmiş, eğitim ve toplantı faaliyetleri yürütülmüş; Nisan ile Aralık ayları arasında teftişler gerçekleştirilerek ilgili işyerlerine

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

dair teftiş raporları düzenlenmiş ve 2025 yılı Ocak-Şubat aylarında programlı teftişlere ait genel değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Programlı teftişlere ilişkin çalışma takvimi Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1 Çalışma Takvimi

Faaliyet	Dönem
Hazırlık Aşaması - Araştırma faaliyetleri - Bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri	Ocak 2024 Şubat-Mart 2024
Teftiş Aşaması Teftişlerin yürütülmesi ve raporların yazımı	Nisan-Aralık 2024
Analiz ve Değerlendirme Değerlendirme toplantıları ve istatistiklerin analizi	Ocak 2025
Genel Değerlendirme Raporu Yazımı	Ocak-Şubat 2025

6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER

Programlı teftiş; Ankara, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Denizli, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Zonguldak illerinde gerçekleştirilmiştir.

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Programlı teftiş 03 No’lu “Madencilik ve Taş Ocakları” işkolundaki 05 - Kömür ve Linyit Çıkartılması ve 07 - Metal Cevheri Madenciliği işyerlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda;

- 05.10.01 (Taş kömürü madenciliği)
- 05.20.01 (Linyit madenciliği)
- 07.29.01 (Altın, gümüş, platin gibi değerli metal madenciliği),
- 07.29.03 (Bakır Madenciliği)
- 07.29.06 (Krom Madenciliği),
- 07.29.07 [Başka yerde sınıflandırılmamış demir dışı diğer metal cevherleri madenciliği (cıva, manganez, kobalt, molibden, tantal, vanadyum vb.) (değerli metaller, demir, bakır, kurşun, çinko, alüminyum, kalay, krom, nikel hariç)],

Nace kodlu işyerlerinde teftişler yürütülmüştür.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ

İşyerlerinin belirlenmesinde aşağıdaki temel kriterler dikkate alınmıştır:

- Çalışan sayısı,
- İşyeri büyüklüğü,
- İşyerinin teftiş geçmişi,
- Şikayet/ihbar yoğunluğu,
- Çalışma ortamı koşulları.

İşyeri seçiminde kullanılan veri kaynakları ise şunlardır:

- SGK Verileri: İşyeri kayıtları ve sigortalı çalışan sayıları analiz edilmiştir.
- TÜİK Verileri: Sektörüne ilişkin istatistiksel veriler incelenmiştir.
- Bakanlık Veri Tabanı: Önceki denetim raporları ve işyeri kayıtları değerlendirilmiştir.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi “ALO 170” ve CİMER Başvuruları: İşyerleri

hakkındaki şikayetler/ihbarlar değerlendirilmiştir.

- Maden Petrol İşleri Genel Müdürlüğü’ne ait mapeg.gov.tr internet adresinden maden istatistikleri incelenmiş, bu kapsamda sektörde yıllar itibariyle, ruhsatlandırılan işyeri sayısı, madencilik işkolunda faaliyet gösteren işyeri ve işçi sayıları gibi veriler de kaynak olarak kullanılmıştır.

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

Yeraltı kömür ve linyit madenciliğindeki işyerlerinde, uygun iş ekipmanları ile delme, kazı ve patlayıcı maddelerle patlatma yapıp, tahkimat ile güvenli çalışma alanı oluşturulduktan sonra üretim yapılmaktadır. Yeraltından çıkarılan hammadde ocak dışına nakledilerek, kırma, eleme, zenginleştirme ve susuzlaştırma işlemleri yapılarak nihai ürün elde edilmektedir.

Yeraltı metal cevheri madenciliğinde de kömür ve linyit madenciliğindeki benzer faaliyet aşamaları ile farklı üretim teknikleri kullanılarak üretim yapılmaktadır. Genel olarak yine; sondaj, kazı, delme-patlatma, tahkimat, taşıma, cevher çıkarma, triyaj, nakliye, kırma, eleme, yıkama, kurutma, cevher zenginleştirme işleri yapılmaktadır.

Genel olarak yeraltı maden işyerlerinde üretim yöntemi aşağıdaki şemada gösterildiği gibidir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 1 Yeraltı Üretim Akış Şeması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM
TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. HAZIRLIK AŞAMASI

Programlı teftiş ile ilgili hazırlıklar 2024 yılı Ocak ayında başlamıştır. Teftişe alınacak sektörün belirlenmesinde; sektörün büyüklüğü, ekonomi içindeki payı, istihdam edilen işçi sayısı, sektörün yapısı, kamuoyunda çıkan haberler, sektördeki işçilerin CİMER ve ALO170 gibi kanallar aracılığı ile yaptıkları şikâyetler ve ihbarlar değerlendirilmiştir. 2024 yılı Şubat ve Mart aylarında uygulama esasları belirlenerek koordinasyon ekipleri oluşturulmuş, uygulamada birliğin sağlanması, teftişin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla programda yer alacak müfettişler ile toplantılar yapılmıştır.

2. TEFTİŞ AŞAMASI

Teftiş konuları arasında yer alan; çalışma süreleri, ücret ve ekleri (fazla çalışma, ulusal bayram, genel tatil, hafta tatili ücretleri, prim, ikramiye vb.), fiili-kaydi ücret, kayıt dışı istihdam, iş sözleşmeleri, postalar halinde çalışma, ücret hesap pusulası, yıllık ücretli izin, ara dinlenme süresi, hafta tatili izni, Teftiş Rehberinde yer alan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında bakılması gereken hususlar, çalışma izni olmayan yabancı çalıştırılması, kadın, çocuk ve genç işçilere yönelik koruyucu hükümler, zorla çalıştırma amaçlı muhtemel insan ticareti, çağrı üzerine çalışma, mevsimlik çalışma ve benzeri “a-tipik” çalışma modelleri konularında işyerlerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Teftişler rehberlik odaklı yürütülmüş olup işverenlerin tespit edilen noksanlık ve aykırılıkları gidereceği yönündeki süre talebi ile müfettişlerin süre taleplerini uygun görmesi sonucunda, işverenlere makul süreler verilerek tespiti yapılan mevzuat eksikliklerinin giderilmesi sağlanmıştır. Yine, yıl içerisinde düzenli olarak teftişlerde yaşanan sorunlar ve değerlendirmeler ile ilgili teftişlerde görev alan müfettişlerle toplantılar düzenlenmiştir.

3. İSTATİSTİKLER

Programlı teftişte elde edilen sayısal ve istatistiki veriler aşağıda belirtilmiştir.

3.1. Teftişe Alınan İşyerlerinin Dağılımı

Programlı teftiş, taş kömürü ve linyit madenciliği, krom madenciliği ve altın, gümüş, bakır, çinko, platin, antimuan vb. değerli metal madenciliği işkollarında yapılmıştır.

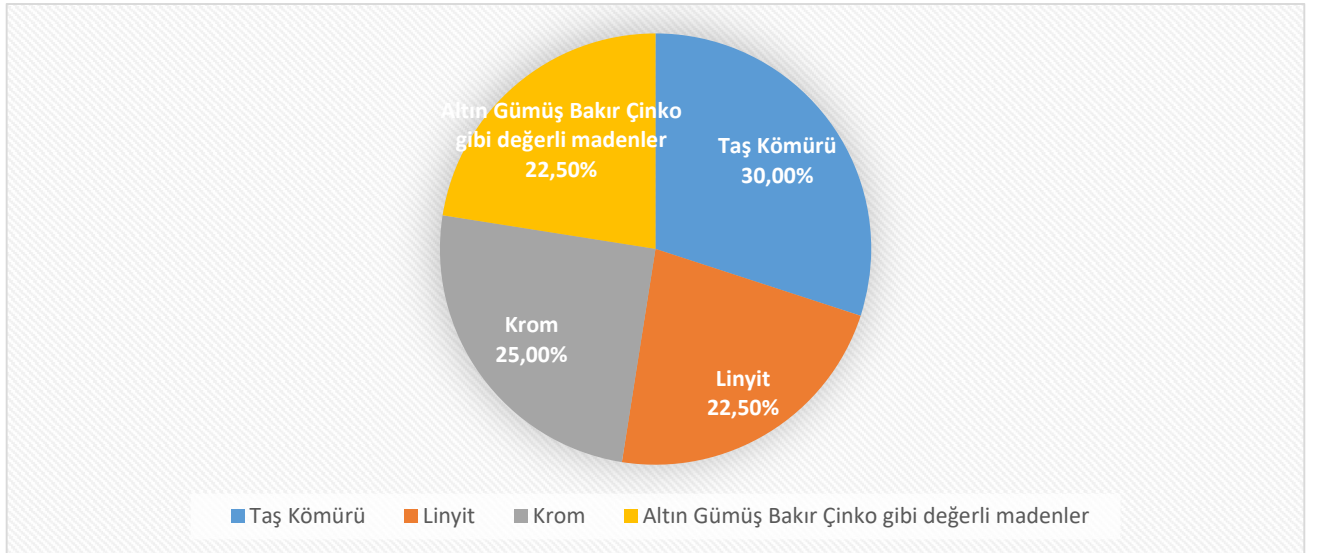
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Bu kapsamda;

- 24 taş kömürü
- 18 linyit
- 18 Altın, gümüş, bakır çinko gibi değerli metal madenciliği
- 20 krom

Üretilmesi/Çıkarılması alanında faaliyet gösteren toplam 80 işyeri programlı teftiş kapsamına alınmıştır. Söz konusu işyerlerinin oransal dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Şekil 2 İşyerlerinin Oransal Dağılımı

3.2. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Programlı teftiş 12 ilde ve 80 işyerinde yapılmıştır. Teftişi yapılan illere göre işyeri dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2 Teftiş Yapılan İller ve İşyeri Sayıları

Teftiş Yapılan İller	İşyeri Sayısı
Ankara	1
Aydın	2
Balıkesir	9
Bilecik	2
Bursa	3
Çanakkale	5
Denizli	10

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İzmir	7
Kütahya	6
Manisa	3
Muğla	8
Zonguldak	24
Toplam	80

3.3. Teftiş Yapılan İşyerlerinin Çalışan Sayısına Göre Dağılımı

Programlı teftişte toplam 18.008 işçinin çalışma koşulları incelenmiştir. Teftiş yapılan işyerlerindeki çalışan sayılarının illere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3 Teftiş Yapılan İşyerlerindeki Çalışan Sayılarının illere Göre Dağılımı

Teftiş Yapılan İller	İşçi Sayısı
Ankara	917
Aydın	252
Balıkesir	1.720
Bilecik	534
Bursa	738
Çanakkale	205
Denizli	489
İzmir	5.346
Kütahya	562
Manisa	5031
Muğla	247
Zonguldak	1.967
Toplam	18.008

Yukarıdaki işçi sayıları incelendiğinde, işçilerin ağırlıklı olarak taş kömürü ve linyit madenciliğinin yoğun olarak yapıldığı Zonguldak, Manisa (Soma) ve İzmir (Kınık-Bergama vb.) illerinde çalıştıkları anlaşılmıştır.

3.4. Teftiş Yapılan İşyerlerinde Toplu İş Sözleşmesi Durumu

Programlı teftiş yapılan 80 işyerinden 12 işyerinde toplu iş sözleşmesi bulunmaktadır. İşyerlerinde özellikle işçi sayısının yüksek olduğu madenlerde sendikalaşma oranının yüksek olduğu ve toplu iş sözleşmesinin bulunduğu görülmektedir. Manisa, İzmir, Bilecik, Ankara illerinde yapılan teftişlerdeki işyerlerinde genellikle toplu iş sözleşmesinin bulunduğu, diğer illerdeki işyerlerinde ise toplu iş sözleşmesinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.5. Teftiş Yapılan İşyerlerinin İşçi Sayılarına Göre Dağılımı

Teftişi yapılan işyerlerinin yaklaşık %62'si 50 ve üzeri işçi çalıştıran işyeridir. 250 ve üstü işçi çalıştıran işyeri sayısı teftişi yapılan işyerlerinin yaklaşık %19'unu oluşturmaktadır. Programlı teftiş kapsamında denetimi yapılan işyerlerinin, işçi sayıları bakımından orta ve/veya büyük ölçekli işletmeler olduğu görülmektedir.

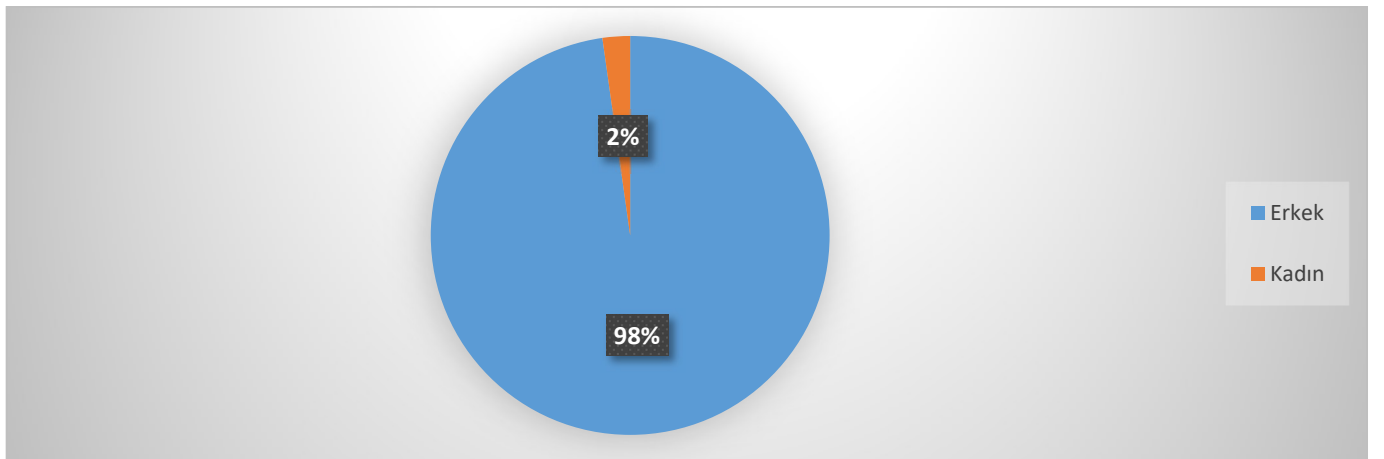
Tablo 4 Teftiş Yapılan İşyerlerinin İşçi Sayıları

İşçi Sayısı	İşyeri Sayısı
1-9 İşçi Arası Çalıştıran	2
10-49 İşçi Arası Çalıştıran	28
50-249 İşçi Arası Çalıştıran	35
250 ve Üstü İşçi Çalıştıran	15
Toplam	80

3.6. Çalışan Sayısının Cinsiyete Göre Dağılımı

4857 sayılı İş Kanunu'nun 72'nci maddesi gereği yeraltı maden işlerinde kadın işçi çalışmasının/çalıştırılmasının yasak olması nedeni ile işyerlerinde çalışan işçilerin büyük bir çoğunluğu erkek işçilerden oluşmaktadır. İşyerlerinde çalışan kadın işçiler genellikle yeraltı işlerinin sevk ve idaresinden sorumlu mühendis (beyaz yakalı) işçiler, yerüstü idari personel olarak çalışan işçiler veya yerüstü işlerinde maden ayıklama/seçme işlerinde çalışan işçiler olduğu anlaşılmıştır. Bu kapsamda, ulaşılan 18.008 işçinin 402'si kadın işçilerden oluşmaktadır.

Şekil 4 Çalışan Sayısının Cinsiyete Göre Dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.7. İşçilerin Niteliklerine Göre Dağılımı

4857 sayılı İş Kanunu'nun 72'nci maddesi gereği yeraltı işlerinde çocuk ve genç işçi çalışmasının/çalıştırılmasının yasak olması nedeni ile bu işçilerin istihdamına rastlanılmamış olup, diğer işçilerin durumları ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

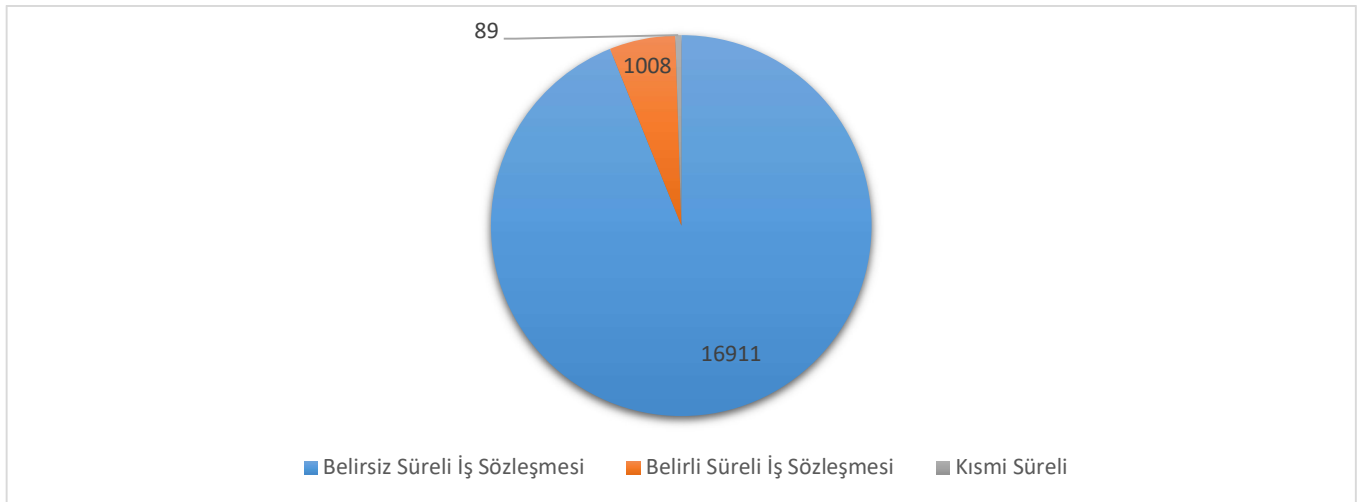
Tablo 5 İşçilerin Cinsiyet ve Niteliklerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	18 yaşını doldurmuş işçi	Çalışma izni bulunan yabancı uyruklu işçi
Erkek	17.606	53
Kadın	402	-

3.8. İşçilerin Çalışma Türü ve Çalışma Biçimlerine Göre Dağılımı

İşyerlerinde işçilerin çalışma türü ve çalışma biçimlerine göre dağılımı incelendiğinde çağrı üzerine veya uzaktan çalışma yöntemiyle çalışan herhangi bir işçiye rastlanılmadığı, işyerlerinde genellikle belirsiz süreli tam zamlı çalışma biçimi ile çalışıldığı görülmektedir. İstatistikte yer alan kısmi süreli az sayıda personelin ise genel olarak iş sağlığı ve güvenliği personeli ile sağlık (*doktor, hemşire vb.*) personelinin olduğu anlaşılmıştır.

Şekil 5 İşçilerin Çalışma Türü ve Çalışma Biçimlerine Göre Dağılımı

3.9. İşçilerin Yaptıkları İşe Göre Nitelikleri

İşyerlerinde işçilerin yeraltı maden işçisi ile idari ve destek yer üstü işçisi olarak görev yaptıkları anlaşılmıştır. İşçilerin yaptıkları işe göre nitelikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

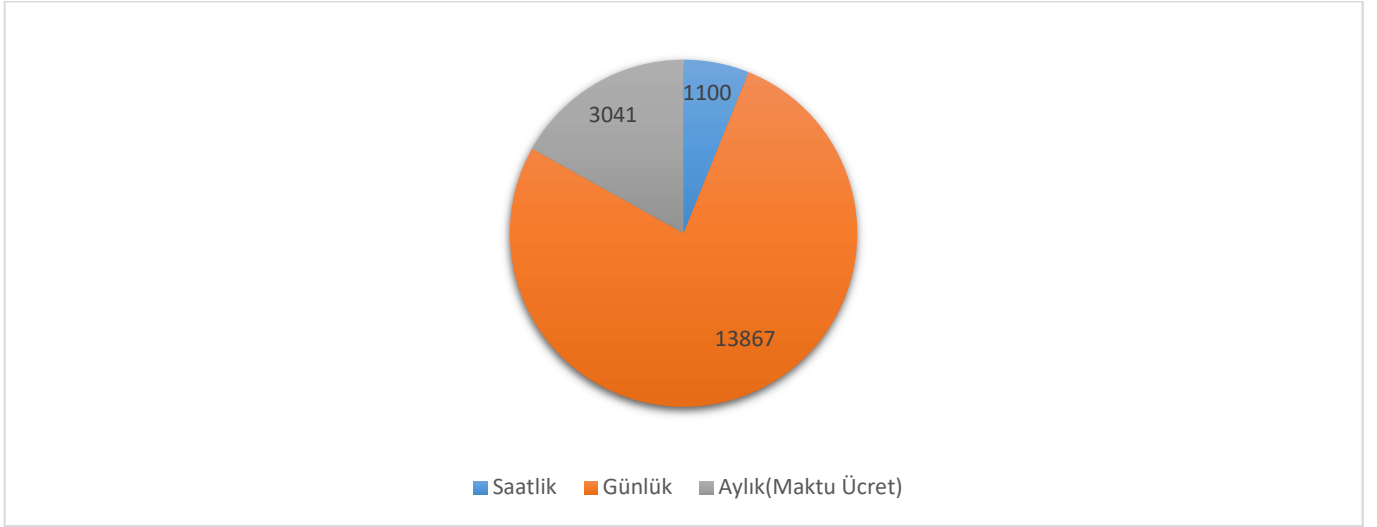
Tablo 6 İşçilerin Yaptıkları İşe Göre Nitelikleri

Cinsiyet	Maden İşçisi	İdari İşçiler (Sevk ve İdare, destek işleri, ayıklama ve seçme işleri vb.)
Erkek	15.592	2.014
Kadın	-	402

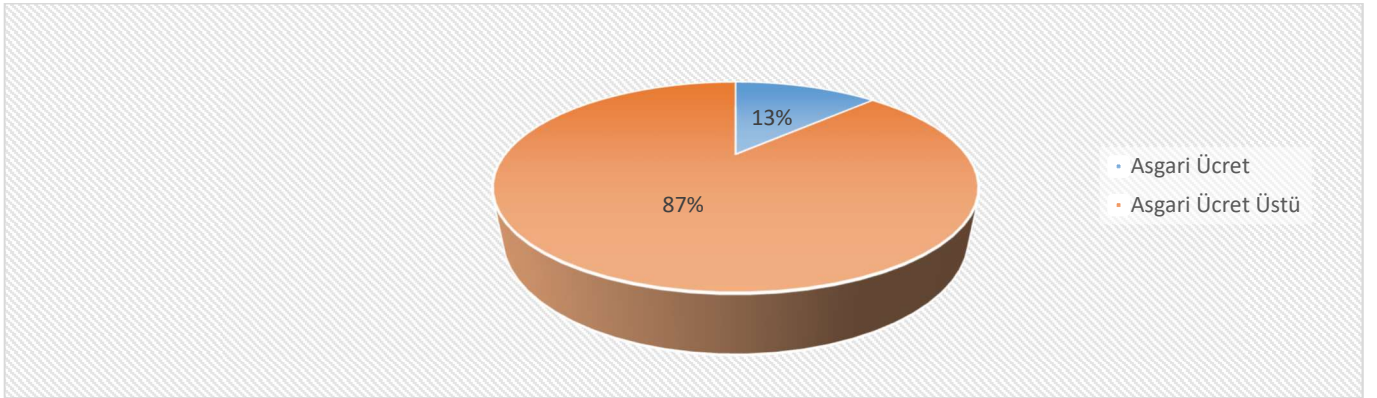
3.10. İşçilerin Ücret Nitelikleri

İşyerlerinde işçilerin genel olarak günlük ücret sistemi ile çalıştıkları ve büyük çoğunluğunun asgari ücret üzerinde ücret aldıkları görülmektedir.

Şekil 6 İşçilerin Ücret Şekli

Şekil 7 İşçilerin Ücret Düzeyleri

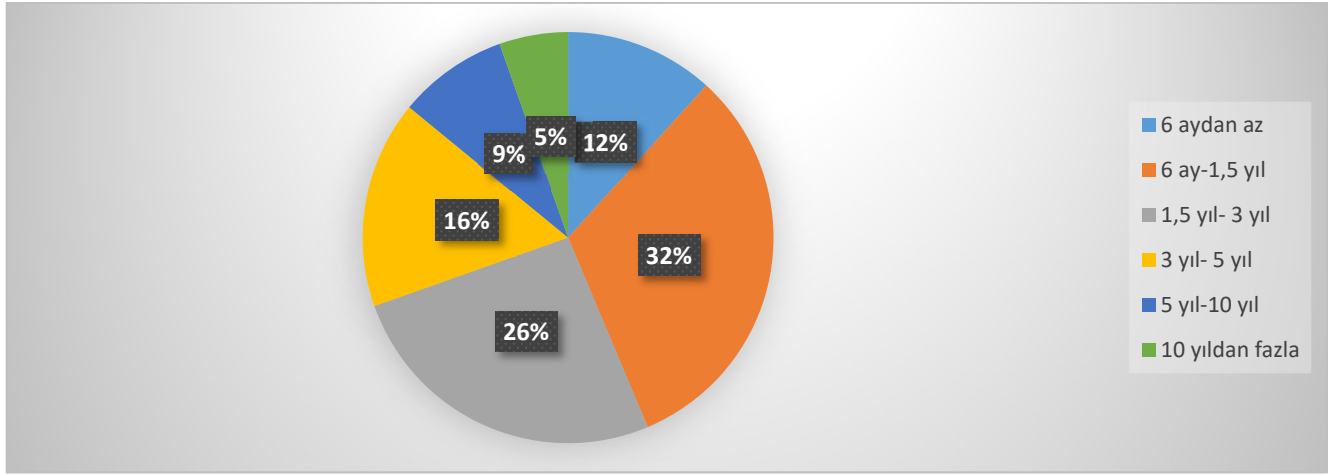

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.11. İşçilerin Kıdemlerine Göre Analizi

İşyerlerinde işçilerin kıdemlerine göre dağılımı incelendiğinde, 1,5 yıl ve daha az kıdemi olan işçi sayısının işyerlerinde çalışan işçilerin yaklaşık %47'lik oranını oluşturduğu, 5 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan işçi sayısının ise %14'lük oranını oluşturduğu görülmektedir. Söz konusu verilere göre işyerlerindeki işgücü devir oranının yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 8 İşçilerin Kıdemlerine Göre Oransal Dağılımı

4. TEFTİŞ SONUCUNA İLİŞKİN İSTATİSTİKLER

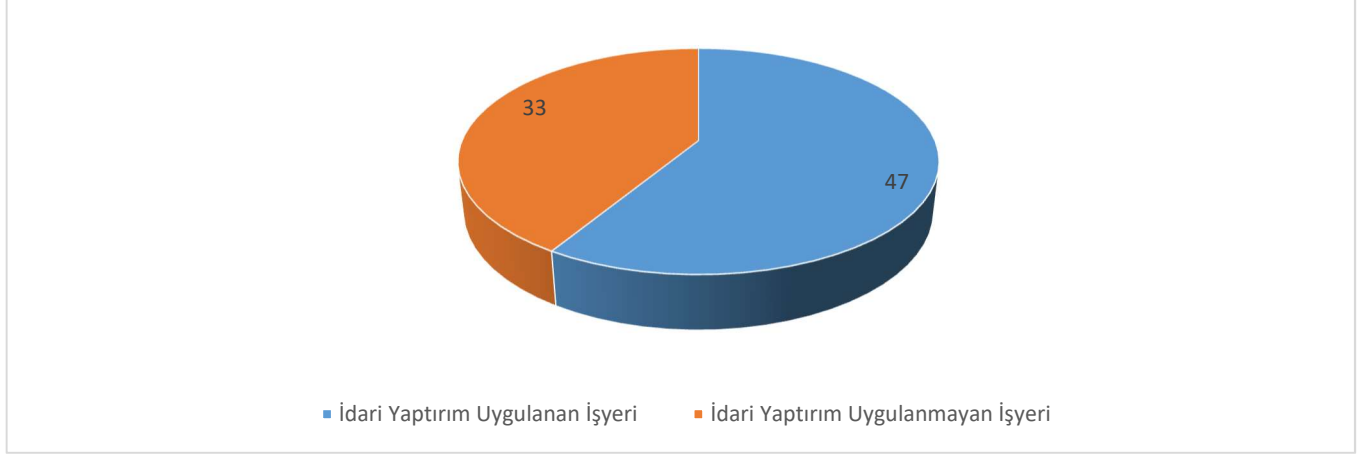
4.1. Genel İstatistikler

Programlı teftiş sonucunda 80 işyerinde 18.008 işçinin çalışma koşulları teftiş konuları dâhilinde incelenmiştir. Teftişi gerçekleştirilen 80 işyerinden 1'inde herhangi bir mevzuata aykırılık tespit edilememiş, kalan 79 işyerinden 14 işyerinde süre verme uygulamasına gidilmeyerek tek aşamalı olarak, 65 işyeri için birinci teftişte tespit edilen mevzuata aykırılık ve noksanlıkların giderilmesine ilişkin süre verme uygulamasına gidilerek ikinci aşama teftiş gerçekleştirilerek sonuçlandırılmıştır. Teftiş sonuçları incelendiğinde idari yaptırım uygulanan ve idari yaptırım uygulanmayan işyerlerinin dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil 9 Teftiş Sonucunda İdari Yaptırım Uygulanan ve Uygulanmayan İşyeri Sayıları Dağılımı

4.2 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler

Tespit edilen mevzuata aykırılıklara ait istatistikler aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7 4857 Sayılı İş Kanununa Göre Mevzuat İhlallerinin Dağılımı

Kanun Maddesi	İlk teftişte tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilmeyen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilme oranı (%)
Madde 8- İş Sözleşmesi tanım ve şekil hükümlerine aykırılık	23	22	1	%95
Madde 32- Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	25	5	20	%20
Madde 32 Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	3	1	2	%33
Madde 37- Ücret hesap pusulası hükümlerine aykırılık	24	21	3	%88
Madde 41- Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek	61	39	22	%64
Madde 41-Yılda 270 saat üzeri fazla çalışma yaptırmak	10	4	6	%40
Madde 41- Fazla çalışma yaptırılmayacak işlerde fazla çalışma yaptırmak	45	24	21	%53
Madde 41- Fazla çalışma sürelerini gösteren belge düzenlememek	34	34	0	%100
Madde 46 Hafta tatili ücreti hükümlerine aykırılık	21	20	1	%95
Madde 47- Genel tatil ücreti hükümlerine aykırılık	48	33	15	%68
Madde 53- Yıllık ücretli izin hakkı ve izin süreleri hükümlerine aykırılık	33	28	5	%85

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun Maddesi	İlk teftişte tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilmeyen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilme oranı (%)
Madde 54- Yıllık ücretli izne hak kazanma ve izni kullanma dönemi hükümlerine aykırılık	16	12	4	%75
Madde 56- Yıllık ücretli iznin uygulanması hükümlerine aykırılık	41	38	3	%93
Madde 57- Yıllık izin ücreti hükümlerine aykırılık	22	17	5	%77
Madde 60- İzinlere ilişkin düzenleme hükümlerine aykırılık	35	16	19	%46
Madde 60- İzin Kayıt Belgesi Düzenlememek	15	15	0	%100
Madde 63 - Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	61	39	22	%64
Madde 63- Günlük Çalışma Sürelerini Belgelendirmemek	19	18	1	%95
Madde 69 - Gece süresi ve gece çalışmaları hükümlerine aykırılık	11	9	2	%82
Madde 76- Yönetmelik hükümlerine aykırılık (Postalar halinde çalışma)	23	11	12	%48
Madde 92- Yetkili makam ve memurlar hükümlerine aykırılık	2	0	2	%0
Madde 96- İşçi ve işverenin sorumluluğu hükümlerine aykırılık	4	0	4	%0
Toplam	576	406	170	%70

Tablo 8 6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanununa Göre Mevzuat İhlallerinin Dağılımı

Kanun Maddesi	İlk teftişte tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilmeyen mevzuata aykırılık sayısı	Giderilme oranı (%)
Madde 23- Denetleme yetkisi hükümlerine aykırılık (Çalışma izni bulunmayan yabancıyı çalıştıran işverenlere her bir yabancı için ve çalışma izni olmaksızın bağımlı çalışan yabancıya)	1 (30 işçi)	0	1 (30işçi)	%0
Toplam	1	0	1	%0

Teftişlerde en çok tespit edilen mevzuat ihlalleri; işçilerin fazla çalışma ücretini ödememek/eksik ödemek, çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak, genel tatil günü ücretini eksik ödemek, yıllık ücretli izin uygulanması hükümlerine aykırılık oluşturmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo 9 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezaları

Kanun Maddesi	Ceza Maddesi	İdari Para Cezası Tutarı
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 8	99-c	71.298
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 32 ve 47	102/a	16.563.077
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 37	102/b	22.024
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 41	102/c	8.635.176
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 56	103	13.330
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 57	103	117.304
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 60	103	769.625
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 63	104	294.780
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 69	104	29.478
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 76	104	176.868
4857 Sayılı İş Kanunu Madde 92 ve 96	107/a-b	803.886
6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu Madde 23	23	2.383.200
TOPLAM		29.880.046,00

4.3 Teftiş Sürecinde Ödenmesi Sağlanan İşçilik Alacakları ile Kamuya Aktarılan Tutarlara İlişkin Bilgiler

İşverenlerin tespit edilen noksanlık ve aykırılıkları gidereceği yönündeki süre talebi ile müfettişlerin süre taleplerini uygun görmesi sonucunda, işverenliklere makul süreler verilerek tespiti yapılan mevzuat eksikliklerinin giderilmesi sağlanmıştır. Verilen süre sonunda giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için idari yaptırım önerilmiştir.

Teftişler sonucunda giderilen mevzuata aykırılıklar sonucunda işçilere ödettirilmesi sağlanan tutarlar ile söz konusu işçilere yaptırılan bu ödemeler sonucunda kamuya aktarılması sağlanan kamu alacağı tutarları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo 10 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Ödenmesi Sağlanan Hak ve Alacaklar

Ödeme Niteliği	İşçi Sayısı	Tutar (Brüt/TL)
Ücret	1.777	9.211.090,91
Fazla Çalışma Ücreti	6.840	83.694.245,27
Genel Tatil Ücreti	3.730	9.786.063,15
Hafta Tatili Ücreti	143	1.405.849,39
Diğer	745	7.013.247,76
TOPLAM		111.110.496,48

Tablo 11 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Kamuya Aktarılması Sağlanan Kamu Alacakları

Ödeme Niteliği	Tutar (Brüt/TL)
SGK Primleri	38.274.193,78
Gelir Vergisi + Damga Vergisi	3.122.263,55
TOPLAM	41.396.457,33

4.4 Suç Duyurusu ve İhbarlar

Teftişlerde tespit edilen ve giderilmeyen mevzuata aykırılıklar nedeniyle yasal dayanaklar çerçevesinde ilgili kurumlara 36 bildirim düzenlenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM

MEVZUATA AYKIRILIKLAR

• **4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamında Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklar**

➤ **Süresi Bir Yıl Ve Daha Fazla Olan İş Sözleşmesini Yazılı Yapmamak (Md.8)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 8'inci maddesine göre yazılı olarak yapılması gereken, süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin, 23 işyerinde yazılı olarak yapılmadığı tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 22 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Ücret İle Bu Yasadan Doğan Veya TİS' den Yada İş Sözleşmesinden Doğan Ücreti Süresi İçinde Kasten Ödememek Veya Eksik Ödemek (Md.32)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 32'inci maddesine aykırı olarak 25 işyerinde ücret ile bu Kanundan veya TİS' den yada iş sözleşmesinden doğan ücretin süresi içinde kasten ödenmediği veya eksik ödendiği tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 5 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Ücretlerin Zorunlu Tutulduğu Halde Özel Olarak Açılan Banka Hesabına Ödememek (Md.32)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 32'inci maddesine aykırı olarak 3 işyerinde işçilere ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödemek yerine elden ödendiği tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 1 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Ücret Hesap Pusulası Düzenlememek (Md.37)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 37'inci maddesine aykırı olarak 24 işyerinde ücret hesap pusulalarının düzenlenmediği ve bir nüshalarının işçilere verilmediği tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 21 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Fazla Çalışmalara İlişkin Ücreti Ödememek Veya Eksik Ödemek (Md.41)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 41 inci maddesine aykırı olarak 61 işyerinde işverenlerce işçilerine fazla çalışmalara ilişkin ücretlerin hiç ödenmediği veya eksik ödendiği tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 39 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

T.C.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Ayrıca 10 işyerinde işçilere yılda iki yüz yetmiş saat üzeri fazla çalışma yaptırıldığı tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 4 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür. İhlalin devam ettiği tespit edilen 6 işyeri hakkında ise çalışma süreleri ve buna dair yönetmelik hükümleri kapsamında gerekli değerlendirmeler yapılmıştır.

Bunun yanında, 45 işyerinde işçilere fazla çalışma yaptırılmayacak işlerde fazla çalışma yaptırıldığı tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 24 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür. İhlalin devam ettiği tespit edilen 21 işyeri hakkında ise çalışma süreleri ve buna dair yönetmelik hükümleri kapsamında gerekli değerlendirmeler yapılmıştır.

Yine, 34 işyerinde fazla çalışma sürelerini gösteren belge düzenlenmediği tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 34 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın tamamının giderildiği görülmüştür.

➤ **Hafta Tatili Ücreti Hükümlerine Aykırılık (Md. 46)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 46'ncı maddesine aykırı olarak 21 işyerinde hafta tatili kullandırılmadığı tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 20 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Çalışılan Genel Tatil Ücretlerini Ödememek (Md.47)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 32'inci ve 47'inci maddelerine aykırı olarak 48 işyerinde çalışılan genel tatil günlerine ilişkin ilave zamlı ücretlerin ödenmediği veya eksik ödendiği tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 33 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Yıllık Ücretli İzin Hakkı Ve İzin Süreleri Hükümlerine Aykırılık (Md. 53)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesine aykırı olarak 33 işyerinde yıllık ücretli izin hakkı ve izin süreleri hükümlerine aykırı hususlar tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 28 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Yıllık Ücretli İzne Hak Kazanma Ve İzni Kullanma Dönemi Hükümlerine Aykırılık (Md.54)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 54'üncü maddesine aykırı olarak 16 işyerinde yıllık ücretli izne hak kazanma ve izni kullanma dönemi hükümlerine aykırılık tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 12 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

➤ **Yıllık Ücretli İznin Uygulanması Hükümlerine Aykırılık (Md.56)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 56'ncı maddesine aykırı olarak 41 işyerinde yıllık ücretli iznin uygulanması hükümlerine uyulmadığı tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 38 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Yıllık İzin Ücreti Hükümlerine Aykırılık (Md.57)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 57'inci maddesine aykırı olarak 22 işyerinde yıllık izin ücreti hükümlerine uyulmadığı tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 17 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **İzinlere İlişkin Düzenleme Hükümlerine Aykırılık (Md.60)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 60'ncı maddesine aykırı olarak 35 işyerinde izinlere ilişkin düzenlemelere aykırı davranıldığı tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 16 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **İzin Kayıt Belgesi Düzenlememek (Md.60)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 60'ncı maddesine aykırı olarak 15 işyerinde izin kayıt belgesi düzenlenmediği tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, tüm işyerlerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Çalışma Sürelerine Ve Buna Dair Yönetmelik Hükümlerine Uymamak (Md.63)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 63'üncü maddesine aykırı olarak 61 işyerinde çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uyulmadığı tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 39 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Günlük Çalışma Sürelerini Belgelendirmemek (Md.63)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 63'üncü maddesine aykırı olarak 19 işyerinde günlük çalışma sürelerinin belgelendirilmediği tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 18 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Gece Süresi Ve Gece Çalışmaları Hükümlerine Aykırılık (Md.69)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 69'uncu maddesine aykırı olarak 11 işyerinde işçilerin gece süresi ve gece çalışmaları hükümlerine aykırı olarak çalıştırıldıkları tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 9 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

➤ **Yönetmelik hükümlerine aykırılık(Postalar halinde çalışma) (Md 76)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 76'ncı maddesine aykırı olarak 23 işyerinde işçilerin postalar halinde çalışma hükümlerine aykırı olarak çalıştırıldıkları tespit edilmiş olup, işverenlere verilen süre sonunda yapılan ikinci aşama teftişlerde, 11 işyerinde bu konudaki mevzuata aykırılığın giderildiği görülmüştür.

➤ **Yetkili Makam Ve Memurlar Hükümlerine Aykırılık (Md.92)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 92'nci maddesinin ikinci fıkrasındaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen 2 işverenlik tespit edilmiştir.

➤ **İşçi Ve İşverenin Sorumluluğu Hükümlerine Aykırılık (Md.96)**

4857 sayılı İş Kanunu'nun 96'ncı maddesindeki yasaklara uymayan 4 işverenlik tespit edilmiştir.

• **6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu Kapsamında Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklar**

➤ **İzinsiz Yabancı Uyruklu İşçi Çalıştırma (Md.23)**

6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 23'üncü maddesine aykırı olarak 1 işyerinde izinsiz 30 yabancı uyruklu işçi çalıştırıldığı tespit edilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM

SONUÇ

1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Programlı teftiş, 12 ilde 7 iş müfettişi tarafından 80 işyerinde gerçekleştirilmiş olup toplam 18.008 çalışana ulaşılmıştır. Yapılan teftişler sonucunda işçilerin Kanundan ve sözleşmelerden doğan hakları kapsamında; toplam 111.110.496,48 TL tutarındaki alacağın işçilere ödettirilmesi, söz konusu işçilere yaptırılan bu ödemeler sonucunda ise 41.396.457,33 TL kamu alacağının ödenmesi sağlanmıştır. Ayrıca tespit edilen mevzuata aykırılıkları gidermeyen 47 işverenlik hakkında 4857 sayılı İş Kanunu'nun ilgili maddelerine istinaden toplam 27.496.846,00 TL idari para cezası uygulanması, ayrıca 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 23'üncü maddesine aykırı olarak izinsiz yabancı uyruklu işçi çalıştırıldığı tespit edilmesi nedeniyle işverenlikler ve izinsiz çalışan yabancılar hakkında toplam 2.383.200,00 TL idari para cezası uygulanması önerilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu kapsamında tespit edilen mevzuata aykırılık ve noksanlıkların %70 oranında işverenlikler tarafından giderildiği belirlenmiştir.

2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Programlı teftişler kapsamında sektör temsilcilerinin talep ettikleri mevzuat değişiklikleri ve sektörde yaşadıkları sorunlar özetlendiğinde;

- 4857 sayılı İş Kanununda sektöre özgü düzenleme yapılmasının uygun olacağı,
- Sektöre yapılan teşviklerin artırılmasının sektörde yaşanan istihdam sıkıntısının önüne geçilmesi için gerekli olduğu,
- Kömür madenciliğinde ithal kömürün fiyatının düşük olması ve termik santrallerin tam kapasite çalışmaması nedeni ile satış karlılığının düşük olduğu bunda üretimi zorlaştırdığı,
- Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yeraltı kömür işletmeleri için verilen işçilik maliyet teşvik desteğinin sürekli hale getirilmesi gerektiği,

Belirtilmiştir.

T.C.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ

Çalışma sürelerinin belgelendirilmesi, yıllık ücretli iznin peşin veya avans olarak ödenmesi, hafta tatili, yıllık iki yüz yetmiş saatin üzerinde fazla çalışma yapılması konuları ile yeraltında çalışan işçiler için fazla çalışma ücretlerinin hesabında mevzuatsal düzenleme yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.